

Особливості організації міжнародного територіального співробітництва в умовах дії воєнного стану

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація У статті визначено особливості організації міжнародного територіального співробітництва в умовах дії воєнного стану з метою посилення рівня фінансового забезпечення функцій та повноважень органів місцевого самоврядування

Ключові слова: міжнародне співробітництво; органи місцевого самоврядування; фінансове забезпечення

Abstract The article identifies the peculiarities of organisation of international territorial cooperation under martial law with a view to strengthening the level of financial support for the functions and powers of local self-government bodies

Keywords: international cooperation; local governments; financial support

Історія державотворення та розбудови інституту місцевого самоврядування України кардинально змінила свій хід від початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої держави 24 лютого 2022 року. В ході збереження державної цілісності та незалежності урядом України було прийняте рішення всі наявні фінансові, матеріальні, трудові та інші види ресурсів спрямувати на забезпечення відбиття збройної агресії.

Відповідно в умовах дії воєнного стану ключову роль в забезпеченні соціально-економічних потреб громадян країни відіграють органи місцевого самоврядування. Саме на місцеву владу покладається забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад. Зокрема, органи місцевого самоврядування забезпечують функціонування установ соціальної сфери, перед усім, в питаннях надання освітніх, медичних, культурних та інших послуг як мешканцям громад, що постійно в них проживають, так і внутрішньо переміщеним особам; організацію надання гуманітарної допомоги та тимчасового прихистку внутрішньо переміщеним особам; гарантують надання компенсації сім'ям, які приймають внутрішньо переміщених осіб; організують та облаштовують укриття в освітніх та медичних закладах; створюють умови для релокації бізнесу із зони бойових дій тощо [1]. Крім того, слід відмітити, що зростає навантаження на об'єкти інфраструктури, адже у зв'язку зі збільшенням чисельності населення в громадах за рахунок внутрішньо переміщених осіб зростає навантаження на систему водопостачання, переробка та утилізація сміття, дороги та інші об'єкти комунальної інфраструктури.

Таким чином, окреслений спектр повноважень вимагає додаткового фінансування, адже наявних фінансових ресурсів, що є в розпорядженні місцевих органів самоврядування не вистачає. Але при цьому зауважимо, що від початку введення в Україні воєнного стану та зміни в підходах до організації та управління системою фінансового забезпечення місцеві бюджети продемонстрували достатній рівень фінансової стійкості. Однак питання пошуку альтернативних та додаткових джерел фінансування реалізації соціально-економічних проєктів органами місцевого самоврядування залишається досить актуальним та в сьогоденних реаліях набуває нового змістовного навантаження.

Так одним із перспективних напрямів щодо залучення додаткового фінансування є залучення допомоги від міжнародних партнерів в рамках міжнародного співробітництва громад.

Вже на сьогоднішній день міжнародне співробітництво громад можна вважати ефективним та дієвим інструментом відновлення територіальних громад, що постраждали від збройної агресії рф. Характерною особливістю міжнародного співробітництва територіальних громад в умовах воєнного стану є те, що територіальні громади залучають не лише матеріально-технічну допомогу від міжнародних партнерів, а й при цьому запроваджують найкращий світовий досвід щодо організації та функціонування об'єктів інфраструктури, освітніх закладів, закладів соціальної сфери тощо.

На 01.01.2024 р. майже 50% територіальних громад України мають партнерські відносини з муніципалітетами інших держав. До того ж кількість міжнародних партнерів з якими укладаються угоди про міжнародне партнерство територіальними громадами України дуже швидко зростає. Так лише за період з 01.06.2023 р. по 01.01.2024 р. кількість міжнародних партнерів збільшилось на 109 од. (табл. 1).

Найбільш активними в налагодженні міжнародних партнерських відносин є регіони, що мають спільний кордон або розташовані найближче до кордонів країн Європейського союзу, а також громади обласних центрів. Крім того, слід відмітити, що територіальні громади налагодили партнерські відносини з 62 країнами світу, що розташовані на всіх континентах, окрім Австралії. Найбільше партнерських угод українські громади уклали з громадами Польщі (501 партнерство), Угорщини (122 партнерства), Німеччини (86), Румунії (83), Словацької Республіки (56), Литви (50) та інших країн.

Таблиця 1

Міжнародне партнерство територіальних громад України в розрізі регіонів

Область	Станом на 01.06.2023 р.		Станом на 01.01.2024 р.	
	К-ть міжнародних партнерів	К-сть країн	К-ть міжнародних партнерів	К-сть країн
Вінницька	66	18	70	18
Волинська	98	15	105	15
Дніпропетровська	24	16	30	16
Донецька	29	11	30	12
Житомирська	65	20	68	20
Закарпатська	257	16	262	17
Запорізька	19	13	21	15
Івано-Франківська	87	20	96	21
Київ	39	28	39	28
Київська	83	25	91	25
Кіровоградська	6	5	7	5
Луганська	5	3	5	3
Львівська	226	26	239	27
Миколаївська	20	11	25	11
Одеська	101	34	109	34
Полтавська	30	12	33	12
Рівненська	37	12	40	12
Сумська	22	7	26	8
Тернопільська	70	10	73	10
Харківська	17	15	20	17
Херсонська	2	2	4	4
Хмельницька	43	17	48	18
Черкаська	30	10	33	10
Чернівецька	56	14	59	15
Чернігівська	32	12	37	12
Всього	1464	62	1573	62

Складено за даними [3; 4]

Не дивлячись на зростаючу кількість угод про міжнародне територіальне співробітництво та активну роботу, яку в даному напрямі проводять органи місцевого самоврядування в Україні виникає нагальна потреба в запровадженні законодавчих змін, що будуть сприятиме більш якісній та взаємовигідній співпраці громад, зростанню кількості інвестицій в розвиток соціально-економічної сфери територіальних громад та забезпечуватимуть відбудову об'єктів інфраструктури.

Відповідно урядом країни запропоновано проекту Закону України «Про міжнародне територіальне співробітництво» (реєстр № 9450 від 03.07.2023 р). При презентації даного

законопроекту було зазначено, що його слід розглядати, як третій етап, і напевно самий важливіший етап у розвитку міжнародної співпраці українських органів місцевого самоврядування. Першим етапом були спільні фестивалі та дозвілля. Другий етап прийшов від початку повномасштабного вторгнення і він був присвячений гуманітарній допомозі з боку партнерів. Настав час третього етапу - системної реалізації спільних проектів на кошти фондів ЄС [2].

Новації які передбачені в даному законопроекті:

1. Чіткий та послідовний алгоритм дій представників територіальних громад при налагодженні партнерських відносин, а саме: громада знаходить партнера закордоном; проект майбутнього договору про співпрацю направляється на перевірку до ЦОВВ, який відповідальний за впровадження регіональної політики; ЦОВВ має 30 днів на перевірку документу на відповідність Законам України і її міжнародним зобов'язанням; якщо є зауваження, дається час на виправлення і потім погоджується з внесенням до реєстру; і останній крок – угода схвалюється на сесії відповідної ради.

2. Удосконалено процедуру погодження проектів угод про міжнародне територіальне співробітництво та повноважень відповідального центрального органу виконавчої влади у цій сфері.

3. Оновлено підхід до надання державної підтримки розвитку міжнародного територіального співробітництва.

4. Розширено повноваження участі органів місцевого самоврядування у міжнародному територіальному співробітництві.

5. Забезпечено можливість участі у міжнародному територіальному співробітництві громад, на територіях яких утворено військові адміністрації населених пунктів.

Отже, прийняття даного законопроекту створить передумови для більш широкого кола налагодження партнерських відносин між територіальними громадами України та громадами розвинених країн світу, що сприятиме більш швидкому відновленню територіальних громад, які зазнали руйнувань та зміцнення існуючої соціально-економічної сфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Осипенко, С. (2023). Управління системою фінансового забезпечення місцевих органів самоврядування в умовах воєнного стану. Економічні горизонти, (2(24)), 50–59. [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(24\).2023.281211](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(24).2023.281211) (дата звернення 26.02.2024 р.)

2. У Києві презентували Проект Закону України «Про міжнародне територіальне співробітництво України». 06.02.2024 URL: <https://decentralization.ua/news/17507> (дата звернення 26.02.2024 р.)

3. Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Станом на 1 липня 2023 р. URL: https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/1296/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC_%D0%BD%D0%B0_01_%D0%BB%D0%B8%D0%BF%D0%BD%D1%8F_2023_%D1%80.pdf (дата звернення 26.02.2024 р.)

4. Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Станом на 1 січня 2024 р. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/905/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC_%D0%BD%D0%B0_01.01.2024.pdf (дата звернення 26.02.2024 р.)

Осипенко Світлана Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри управління та адміністрування, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Запоріжжя, e-mail: osypenko.so@gmail.com

Osyenko Svitlana O. - Candidate Of Economic Sciences, Senior Lecturer At Department Of Management and Administration, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Zaporizhzhya e-mail: osypenko.so@gmail.com